

**Szkoła Podstawowa nr 16 im. prof. Rudolfa Ranozka
w Jastrzębiu-Zdroju**

RAPORT Z EWALUACJI WEWNĘTRZNEJ

Raport sporządzili:

mgr Jacek Chrabąszcz i mgr Zofia Prządka

14 kwietnia 2015 r.

Wstęp

PLAN EWALUACJI WEWNĘTRZNEJ W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 16 W JASTRZĘBIU-ZDROJU

1. Art. 33 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zmianami).
2. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 7.10.2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324 ze zmianami).

Ewaluacja w zakresie wymagania: SZKOŁA WSPOMAGA ROZWÓJ UCZNIÓW Z UWZGLĘDNIENIEM ICH INDYWIDUALNEJ SYTUACJI.

Charakterystyka wymagania – Poziom D:

1. W szkole rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia.
2. Zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych są odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia.
3. Szkoła współpracuje z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną.
4. W szkole są realizowane działania antydyskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły.

Charakterystyka wymagania – Poziom B:

1. W szkole są prowadzone działania uwzględniające indywidualizację procesu edukacji w odniesieniu do każdego ucznia.
2. W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymywane w szkole opowiada ich potrzebom.

Cel ewaluacji i sposoby wykorzystania wyników	Doskonalenie procesów edukacyjnych. Doskonalenie współpracy pomiędzy nauczycielami. Ustalenie, które kompetencje pedagogiczne nauczycieli wymagają doskonalenia.
Odbiorcy ewaluacji	Dyrekcja, nauczyciele, rodzice.
Identyfikacja zasobów	Czas trwania ewaluacji od 13 marca do 9 kwietnia 2015 r. Wykorzystanie tabletów do przeprowadzenia badań ankietowych. Formularze Google, które gromadzą wyniki i generują wykresy. OneDrive Microsoftu do pracy zespołowej przy redagowaniu raportu.
Wskazanie wykonawców ewaluacji	Dyrektor jako koordynator ewaluacji, wicedyrektor, mgr Jacek Chrabąszcz odpowiedzialny za zebranie danych z ankiet nauczycieli i uczniów, wychowawcy klas zebranie danych i analiza jakościowa wywiadów i ankiet dla rodziców, wywiadów z uczniami klas 1-3, mgr Jacek Chrabąszcz, mgr Zofia Prządka – zredagowanie raportu.
Określenie przedmiotu ewaluacji	SZKOŁA WSPOMAGA ROZWÓJ UCZNIÓW Z UWZGLĘDNIENIEM ICH INDYWIDUALNEJ SYTUACJI.

Sformułowanie pytań kluczowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. W jaki sposób w szkole rozpoznaje się możliwości, potrzeby, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia? 2. Co świadczy o systemowości prowadzonego rozpoznania. 3. Jakie działania podejmowane są w szkole w oparciu o wyniki rozpoznania potrzeb lub sytuacji uczniów? 4. Na ile oferta zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w szkole jest dostosowana do potrzeb każdego ucznia? 5. Jakie działania antydyskryminacyjne są podejmowane w szkole? 6. Czy podejmowane działania antydyskryminacyjne wynikają ze specyfiki szkoły? 7. Jakich działań brakuje? 8. Jak wielu nauczycieli podejmuje w szkole działania antydyskryminacyjne? 9. Jakie działania prowadzi szkoła we współpracy z podmiotami wspierającymi uczniów? 10. Czy charakter współpracy z podmiotami wspierającymi uczniów wynika z potrzeb uczniów i ich sytuacji społecznej? 																																																																											
Określenie kryteriów ewaluacji	Adekwatność, skuteczność, efektywność, użyteczność, trafność i trwałość.																																																																											
Dobór metod badawczych	<p>Obserwacja lekcji:</p> <table border="1" data-bbox="470 763 1460 1294"> <thead> <tr> <th>Nauczyciel</th> <th>Data</th> <th>Dzień tygodnia</th> <th>Lekcja</th> <th>Klasa</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>mgr Iwona Brudny</td><td>11.03</td><td>środa</td><td>5.</td><td>1b</td></tr> <tr><td>mgr Elżbieta Brzoza</td><td>10.03</td><td>wtorek</td><td>6.</td><td>1c</td></tr> <tr><td>mgr Magdalena Brzoza</td><td>04.03</td><td>środa</td><td>4.</td><td>1b</td></tr> <tr><td>mgr Zuzanna Ciepał</td><td>12.03</td><td>czwartek</td><td>4.</td><td>5b</td></tr> <tr><td>mgr Jacek Chrabąszcz</td><td>12.03</td><td>czwartek</td><td>1.</td><td>6a</td></tr> <tr><td>mgr Alicja Hebda-Mycka</td><td>13.03</td><td>piątek</td><td>2.</td><td>5a</td></tr> <tr><td>mgr Alicja Jendrzejek</td><td>11.03</td><td>środa</td><td>4.</td><td>4b</td></tr> <tr><td>mgr Karolina Kostorz</td><td>05.03</td><td>czwartek</td><td>4.</td><td>1b</td></tr> <tr><td>mgr Mariola Kozłowska</td><td>13.03</td><td>piątek</td><td>4.</td><td>5b</td></tr> <tr><td>mgr Olga Krzystała</td><td>09.03</td><td>poniedziałek</td><td>6.</td><td>3a</td></tr> <tr><td>mgr Maria Masłowska</td><td>03.03</td><td>wtorek</td><td>4.</td><td>4b</td></tr> <tr><td>mgr Zofia Prządka</td><td>12.03</td><td>czwartek</td><td>6.</td><td>5b</td></tr> <tr><td>mgr Magdalena Rduch-Grzęda</td><td>13.03</td><td>piątek</td><td>2.</td><td>1a</td></tr> <tr><td>mgr Monika Wydra-Piotrkowska</td><td>09.11</td><td>poniedziałek</td><td>7.</td><td>4b</td></tr> </tbody> </table> <p>Ankiety dla nauczycieli – wykorzystana zostanie ankieta ze strony szkoły, nauczyciele zobowiązani są wypełnić ją do 18.03.2015 r. Kwestionariusze wywiadu z nauczycielami – 24 marca. Ankieta dla uczniów „Moja szkoła”: 6a piątek 20.03 gzw., 6b piątek 20.03 gzw. Ankieta dla uczniów „Mój dzień”: 5b czwartek 12.03 gzw., 4b piątek 17.03 gzw., 5a piątek 20.03 gzw., 4a piątek 20.03 gzw. Wywiad z uczniami klas 1-3 20 marca 2015 r.</p>	Nauczyciel	Data	Dzień tygodnia	Lekcja	Klasa	mgr Iwona Brudny	11.03	środa	5.	1b	mgr Elżbieta Brzoza	10.03	wtorek	6.	1c	mgr Magdalena Brzoza	04.03	środa	4.	1b	mgr Zuzanna Ciepał	12.03	czwartek	4.	5b	mgr Jacek Chrabąszcz	12.03	czwartek	1.	6a	mgr Alicja Hebda-Mycka	13.03	piątek	2.	5a	mgr Alicja Jendrzejek	11.03	środa	4.	4b	mgr Karolina Kostorz	05.03	czwartek	4.	1b	mgr Mariola Kozłowska	13.03	piątek	4.	5b	mgr Olga Krzystała	09.03	poniedziałek	6.	3a	mgr Maria Masłowska	03.03	wtorek	4.	4b	mgr Zofia Prządka	12.03	czwartek	6.	5b	mgr Magdalena Rduch-Grzęda	13.03	piątek	2.	1a	mgr Monika Wydra-Piotrkowska	09.11	poniedziałek	7.	4b
Nauczyciel	Data	Dzień tygodnia	Lekcja	Klasa																																																																								
mgr Iwona Brudny	11.03	środa	5.	1b																																																																								
mgr Elżbieta Brzoza	10.03	wtorek	6.	1c																																																																								
mgr Magdalena Brzoza	04.03	środa	4.	1b																																																																								
mgr Zuzanna Ciepał	12.03	czwartek	4.	5b																																																																								
mgr Jacek Chrabąszcz	12.03	czwartek	1.	6a																																																																								
mgr Alicja Hebda-Mycka	13.03	piątek	2.	5a																																																																								
mgr Alicja Jendrzejek	11.03	środa	4.	4b																																																																								
mgr Karolina Kostorz	05.03	czwartek	4.	1b																																																																								
mgr Mariola Kozłowska	13.03	piątek	4.	5b																																																																								
mgr Olga Krzystała	09.03	poniedziałek	6.	3a																																																																								
mgr Maria Masłowska	03.03	wtorek	4.	4b																																																																								
mgr Zofia Prządka	12.03	czwartek	6.	5b																																																																								
mgr Magdalena Rduch-Grzęda	13.03	piątek	2.	1a																																																																								
mgr Monika Wydra-Piotrkowska	09.11	poniedziałek	7.	4b																																																																								
Określenie ram czasowych	<p>Badania prowadzone będą od 2 do 24 marca. Opracowanie wyników do 14 kwietnia. Przedstawienie raportu 14 kwietnia.</p>																																																																											
Określenie formatu raportu i sposób upowszechnienia wyników	Raport w wersji końcowej przedstawiony zostanie radzie pedagogicznej, radzie rodziców oraz zamieszczony na stronie internetowej szkoły.																																																																											

Poziom spełniania wymagania:

6. *Szkola lub placowka wspomaga rozwój uczniow, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.	
W szkole lub placówce rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia. (D)	✓
Zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych są odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia. (D)	✓
Szkola lub placówka współpracuje z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną. (D)	✓
W szkole lub placówce są realizowane działania antydyskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły lub placówki. (D)	✓
W szkole lub placówce są prowadzone działania uwzględniające indywidualizację procesu edukacyjnego w odniesieniu do każdego ucznia. (B)	✓
W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymywane w szkole lub placówce odpowiada ich potrzebom. (B)	✓

*Jest to 6. spośród 12 wymagań stawianych szkołom przez państwo.

Wyjaśnienie skrótów dla narzędzi użytych w czasie autoewaluacji:

OZ – Arkusz obserwacji zajęć przez dyrektora szkoły

AN – Kwestionariusz ankiety dla nauczycieli

AR – Kwestionariusz ankiety dla rodziców

AMD – Kwestionariusz ankiety dla uczniów klas 4. i 5. „Mój dzień”

AMS – Kwestionariusz ankiety dla uczniów klas 6. „Moja szkoła”

WN – Scenariusz wywiadu grupowego z nauczycielami

WNO – Scenariusz wywiadu z zespołem nauczycieli uczących w jednym oddziale

WNIOSKI

1. Wszyscy nauczyciele powinni prowadzić profilaktyczne działania antydyskryminacyjne.
2. Warto wprowadzić do tematyki pogadarek pedagogizujących podczas zebrań z rodzicami kwestię „dyskryminacji”, żeby w miarę możliwości unikać nadinterpretacji tego pojęcia.
3. Należy w większym stopniu dawać uczniom odczuć to, że wierzy się w ich możliwości.

WYNIKI AUTOEWALUACJI

Wymaganie:

Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.

Stan oczekiwany:

W szkole ukierunkowanej na rozwój uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji podejmuje się różnorodne działania, dostosowane do specyfiki i potrzeb środowiska. Powinny być one oparte na diagnozie, a ich skuteczność poddawana refleksji. Ich elementem jest przeciwdziałanie dyskryminacji. Organizując procesy edukacyjne, nauczyciele indywidualizują nauczanie i wspierają uczniów.

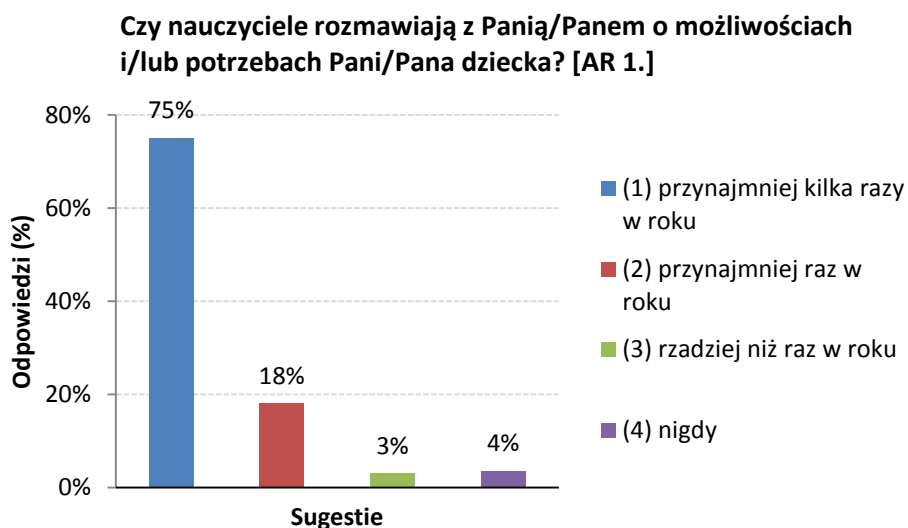
Wyniki przeprowadzonej autoewaluacji dla wybranego wymagania:

W szkole systemowo rozpoznaje się możliwości psychofizyczne, potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia, świadczy o tym celowe i zorganizowane działanie wszystkich nauczycieli, którzy najpierw zapoznają się z rozpoznaniem poczynionym na wcześniejszym etapie kształcenia, a następnie sami diagnozują sytuację każdego ucznia. Nauczyciele prowadzą działania uwzględniające indywidualizację procesu edukacyjnego w sposób adekwatny do potrzeb uczniów i obejmują nim zdecydowaną większość podopiecznych, co potwierdzają zebrane w ankietach opinie. Podejmowane działania antydyskryminacyjne są adekwatne do specyfiki i potrzeb szkoły. Współpraca szkoły z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz innymi podmiotami świadczącymi pomoc dzieciom i młodzieży wynika z potrzeb uczniów, a także z ich sytuacji społecznej. Nauczyciele stosują odpowiednie formy i metody pracy, uwzględniając potrzeby oraz predyspozycje, zdolności uczniów, podczas lekcji dostosowują wymagania do możliwości zespołów klasowych oraz pojedynczych uczniów. Wyniki badań wskazują na to, że uczniowie i ich rodzice mają poczucie wsparcia ze strony nauczycieli, którzy wierzą w możliwości swoich podopiecznych i podejmują działania odpowiadające ich potrzebom.

Obszar badania: W szkole lub placówce rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia.

W szkole w sposób systemowy rozpoznaje się możliwości i potrzeby rozwojowe uczniów oraz ich sytuację rodzinną, społeczną, włączając w ten proces rodziców i inne podmioty wspierające edukację dzieci.

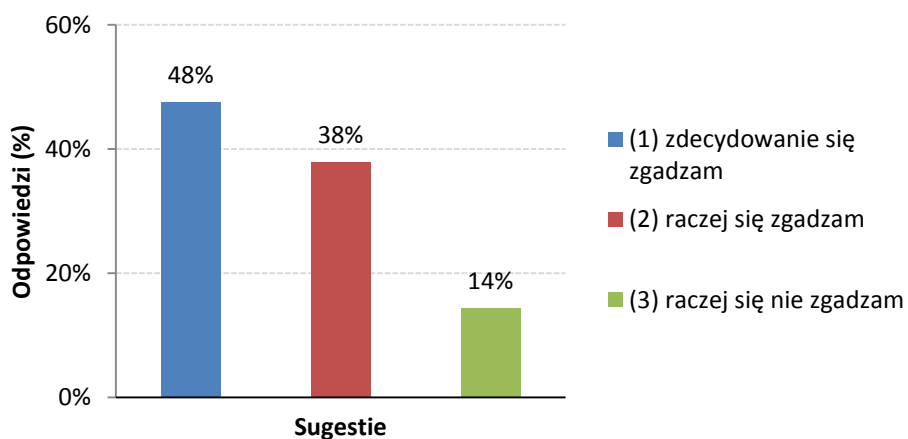
Wszystkim uczniom potrzebującym wsparcia udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej. 5 uczniów skierowano na badania diagnostyczne, 22 uczniów ma opinie PPP, 13 ma dostosowania wymagań edukacyjnych, 8 – z dysleksją. Ponadto nauczyciele otrzymali informacje dotyczące ryzyka dysleksji u 3 uczniów. Szkoła identyfikuje również sytuację życiową uczniów i zgodnie z tym rozpoznaniem udziela im wsparcia (dożywianie – 13 uczniów, wyprawka szkolna – 11 uczniów, stypendia szkolne – 9 uczniów). W opinii zdecydowanej większości rodziców (154 osoby – 93%) nauczyciele rozmawiają z nimi o możliwościach i potrzebach ich dziecka kilka razy lub przynajmniej raz w roku (Wykres 1a). Większość rodziców (142 – 86%) stwierdziła również, że nauczyciele, rozmawiają z nimi na temat rozwoju ich dzieci (Wykres 2a). Świadczy to o dobrym rozpoznaniu przez nauczycieli najważniejszych potrzeb rozwojowych (społecznych, poznawczych, emocjonalnych) uczniów (Tab. 1a i Tab. 2a).

Wykres 1a

(1) przynajmniej kilka razy w roku	124	75%
(2) przynajmniej raz w roku	30	18%
(3) rzadziej niż raz w roku	5	3%
(4) nigdy	6	4%

Nauczyciele uczący moje dziecko, rozmawiają ze mną na temat możliwości rozwoju mojego dziecka [AR 3.]

Wykres 2a

(1) zdecydowanie się zgadzam	79	48%
(2) raczej się zgadzam	63	38%
(3) raczej się nie zgadzam	24	14%

Typ pytania: pytanie otwarte

Treść pytania: Jakie są najważniejsze potrzeby rozwojowe (społeczne, poznawcze, emocjonalne) Państwa uczniów? [WNO 6.]

Tab. 1a

Numer	Treść odpowiedzi	Cytaty
1	społeczne	poczucie przynależności i współpraca w grupie, akceptacja grupy rówieśniczej, stawianie uczniom wymagań i ich konsekwentne egzekwowanie, udział w akcjach charytatywnych, integracja uczniów - nauczycieli - rodziców, umiejętność uczenia się od siebie nawzajem,
2	poznawcze	rozpoznawanie i rozwijanie zdolności i zainteresowań, potrzeba wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce
3	emocjonalne	potrzeba bezpieczeństwa, wiara we własne możliwości, osiągnięcie sukcesu

Typ pytania: Pytanie otwarte

Treść pytania: W jaki sposób rozpoznają Państwo możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe uczniów w tej klasie? [WNO 7.]

Tab. 2a

Numer	Treść odpowiedzi
1	testy na rozpoczęcie i zakończenie nauki w poszczególnych klasach

2	rozmowa, konsultacja z pedagogiem, nauczycielami, wychowawcą, uczniami i rodzicami
Numer	Treść odpowiedzi
3	obserwacja uczniów
4	ankiety, wywiady
5	analiza bilansu
6	analiza dokumentacji
7	opinie PPP
8	sprawdziany, testy kompetencji
9	prace uczniów
10	oceniające bieżące, oceniające podsumowujące
11	uzyskiwanie informacji zwrotnej podczas lekcji

Obszar badania: Zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne organizowane dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych są odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia.

Tworząc ofertę zajęć pozalekcyjnych w szkole, nauczyciele rozpoznają potrzeby uczniów. W oparciu o wyniki rozpoznania organizowane są zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju. Stosując różnorodne metody i formy pracy, nauczyciele wspierają uczniów w rozwoju, zwiększając ich szanse edukacyjne.

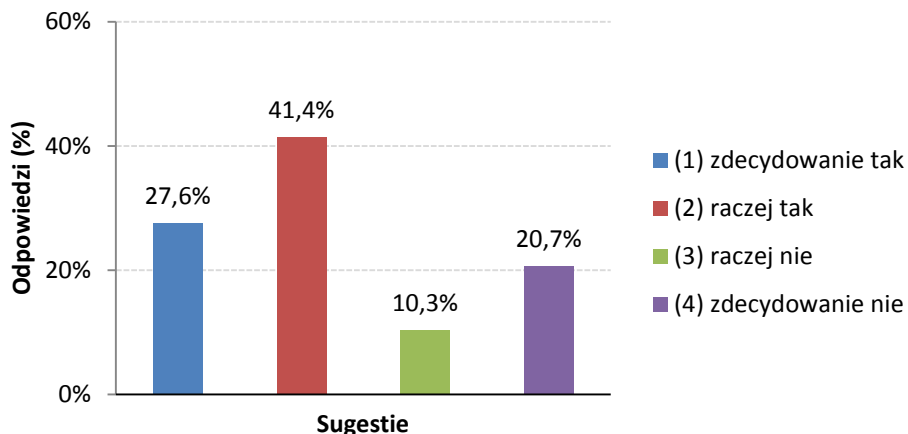
Większość ankietowanych uczniów (23 osoby – 79,3%) uważa, że w szkole są zajęcia pozalekcyjne, które pomagają im w nauce (Wykres 2b). Nieco mniej uczniów (20 osób – 69%) uznało oferowane zajęcia za zgodne z ich zainteresowaniami (Wykres 1b). Natomiast w opinii zdecydowanej większości rodziców (137 osób – 83%) zajęcia pozalekcyjne są dostosowane do potrzeb ich dzieci (Wykres 3b). O tym, że oferta zajęć pozalekcyjnych jest odpowiednia do potrzeb każdego ucznia, świadczy poniższe zestawienie:

- Zajęcia rozwijające sprawność ruchową dla klasy 1a
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla klasy 1a
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla klasy 1b / co 2 tygodnie
- Zajęcia logopedyczne dla klasy 1b / co 2 tygodnie
- Zajęcia rozwijające zainteresowania plastyczne dla klasy 1c
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla klasy 1c
- Zajęcia komputerowe rozwijające zainteresowania dla klasy 2a
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla klasy 2a
- Zajęcia rozwijające zainteresowania plastyczno-techniczne dla klasy 2b
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla klasy 2b
- Zajęcia rozwijające zainteresowania matematyczno-przyrodnicze dla klasy 3a
- Zajęcia teatralne dla klasy 3a
- Zajęcia rozwijające zainteresowania działalnością biblioteki dla klas 3a
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla klasy 3a
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z matematyki dla klasy 3b

- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla klasy 3b
- Zajęcia rozwijające zainteresowania plastyczne dla klas 1-3
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze ze znajomości literatury dla klas 4a
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla klasy 4b
- Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne 4b
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z przyrody dla klasy 4b
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z języka polskiego dla klas 4ab
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki dla klas 4ab
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka angielskiego dla klas 4ab
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego dla klasy 5a
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki dla klasy 5a
- Zajęcia rozwijające zainteresowanie językiem polskim dla klasy 5b / co 2 tygodnie
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego dla klasy 5b / co 2 tygodnie
- Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne 5ab
- Zajęcia rozwijające zainteresowania muzyczne dla klas 4-6
- Zajęcia rozwijające zainteresowania muzyczne dla klas 4-6
- Zajęcia rozwijające zainteresowania plastyczne dla klas 4-6
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z języka polskiego dla klasy 6a
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z matematyki dla klasy 6a
- Zajęcia rozwijające zainteresowania językiem polskim dla klasy 6b
- Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego dla klasy 6b
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z matematyki dla klasy 6b
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z języka angielskiego dla klas 6ab
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z religii dla klas 6ab / co 2 tygodnie
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z wychowania fizycznego dla klas 4-6
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z wychowania fizycznego dla klas 4-6
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z wychowania fizycznego dla klas 4-6
- Zajęcia rozwijające zainteresowania z wychowania fizycznego dla klas 4-6
- Zajęcia rozwijające zainteresowania przyrodnicze dla klas 5b, 6a
- Zajęcia rozwijające zainteresowania teatralne
- Zajęcia rozwijające zainteresowania teatralne

Jedynie 4 rodziców (2%) uznało, że w tej ofercie nie ma zajęć dostosowanych do potrzeb ich dzieci, ale nie określiło, czego oczekuje od szkoły.

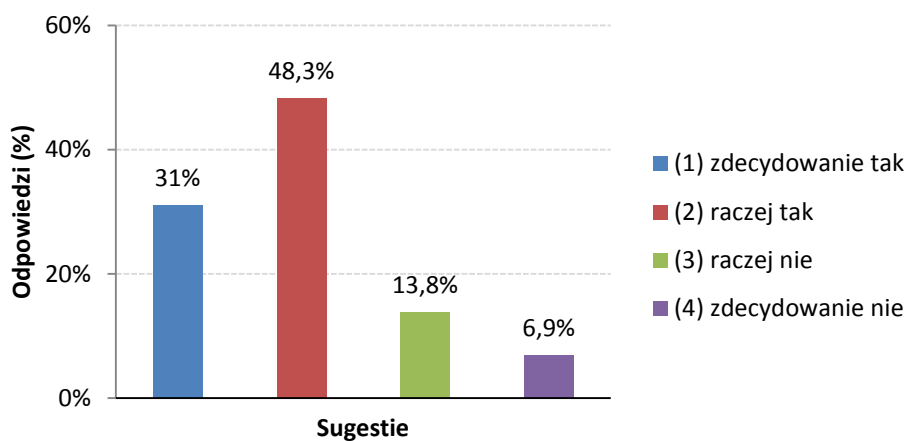
W mojej szkole są zajęcia pozalekcyjne, które mnie interesują. [AMS 24.]

Wykres 1b

(1) zdecydowanie tak	8	27,6%
(2) raczej tak	12	41,4%
(3) raczej nie	3	10,3%
(4) zdecydowanie nie	6	20,7%

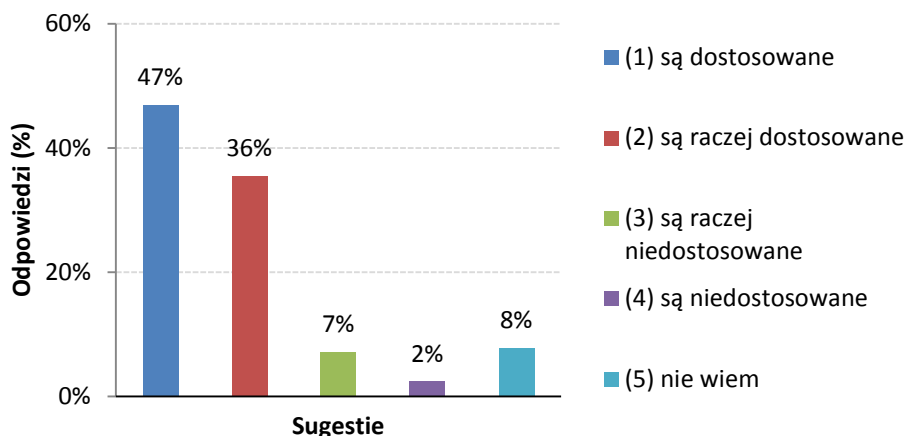
W mojej szkole są zajęcia pozalekcyjne, które są mi potrzebne. [AMS 25.]

Wykres 2b

(1) zdecydowanie tak	9	31%
(2) raczej tak	14	48,3%
(3) raczej nie	4	13,8%
(4) zdecydowanie nie	2	6,9%

W jakim stopniu zajęcia pozalekcyjne w tej szkole są dostosowane do potrzeb Pani/Pana dziecka? [AR 2.]

Wykres 3b

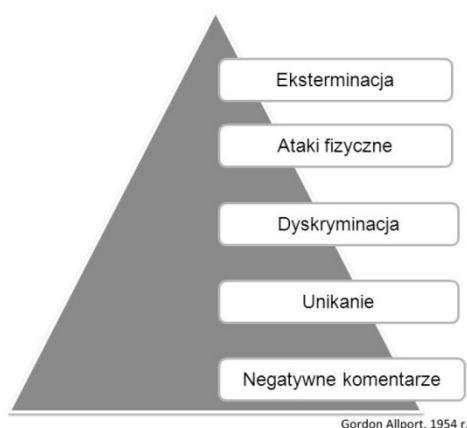
(1) są dostosowane	78	47%
(2) są raczej dostosowane	59	36%
(3) są raczej niedostosowane	12	7%
(4) są niedostosowane	4	2%
(5) nie wiem	13	8%

Obszar badania: W szkole lub placówce są realizowane działania antydyskryminacyjne obejmujące całą społeczność szkoły lub placówki.

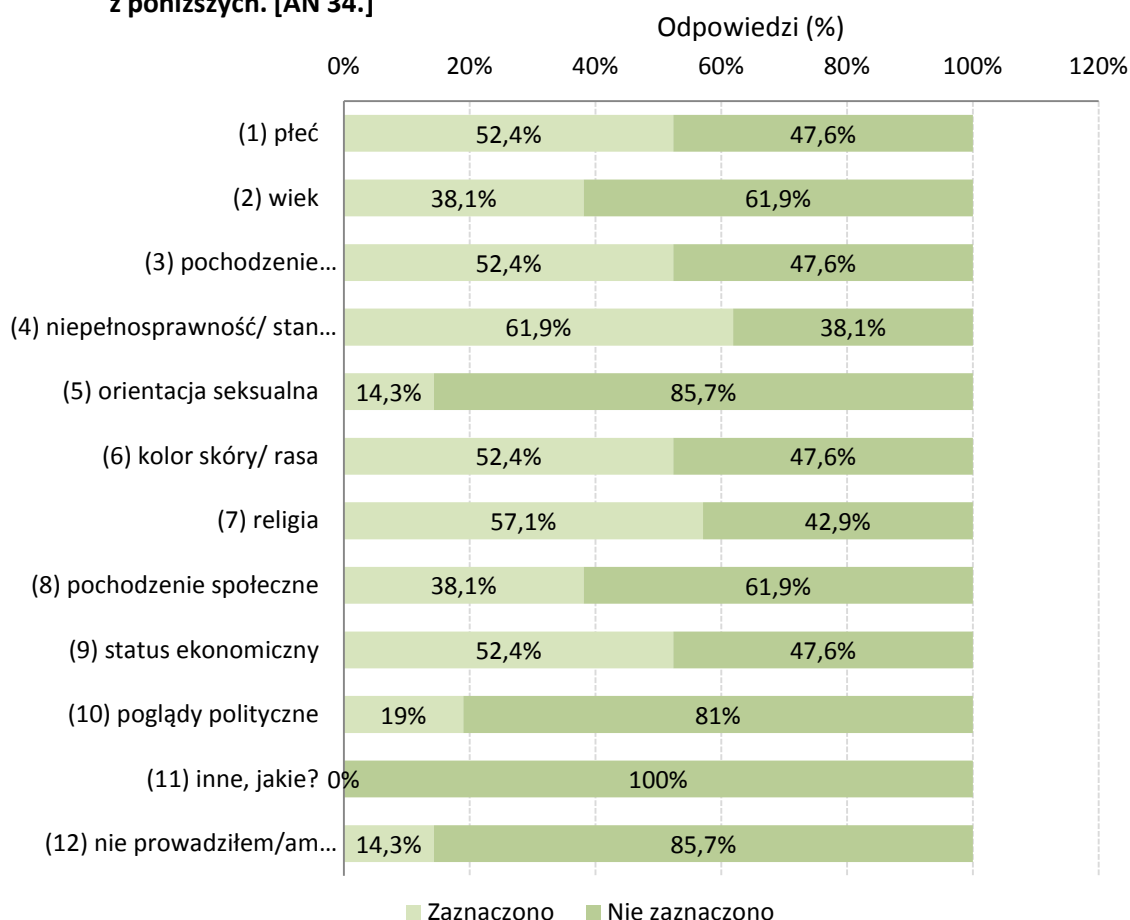
Szkoła prowadzi szereg działań profilaktycznych o charakterze antydyskryminacyjnym wśród uczniów adekwatnie do potrzeb. Zdaniem nauczycieli w tym i poprzednim roku szkolnym w szkole były prowadzone działania antydyskryminacyjne (Wykres 1c, Tab. 1c), poniższe tabele zawierają przykłady profilaktyki w tym zakresie (Tab. 2c). Jednakże nie wszyscy nauczyciele prowadzili tego typu działania (3 osoby – 14,3%), co stoi w sprzeczności z wymaganiami państwa wobec szkół. W preambule podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych znajdujemy zapis „**Szkoła podejmuje odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji**” (np.

http://bip.men.gov.pl/men_bip/akty_prawne/rozporzadzenie_20081223_zal_2.pdf) i bez znaczenia jest to, że nauczyciel nie widzi na swoich zajęciach przesłanek, do podejmowania tego typu działań. Dla przypomnienia warto podać definicję edukacji antydyskryminacyjnej: „świadome działanie podnoszące wiedzę, umiejętności i wpływające na postawy, które ma celu przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami oraz wspieranie równości i różnorodności” („Edukacja antydyskryminacyjna i jej standardy jakościowe”, red. Marta Rawłuszko, Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej, Warszawa 2011, str. 7). Nawet gdyby w szkole nie zaobserwowano żadnych przejawów dyskryminacji wśród dzieci i młodzieży, należy zajmować się kwestiami wykluczenia, stygmatyzacji, drwin w kontekście „mniejszość – większość”. Tym bardziej działania antydyskryminacyjne należy prowadzić w sytuacji, gdy wprawdzie w niewielkiej skali, ale jednak w czasie zebrań rodziców podano 2 przypadki, które można potraktować jako przykłady dyskryminacji. Pierwszy przykład dyskryminacji to drwiny z ucznia klasy 6a z powodu niechodzenia do kościoła. Niestety, w kwestionariuszu nie sprecyzowano skali tego zjawiska. Jeżeli wyśmiewanie się z tego powodu nie dotyczy większości uczniów, a tylko jednego, to trudno tego typu wykpiwanie uznać za dyskry-

minację. Niezależnie od tego, czy jest to jednostkowe działanie, czy naśmiewanie się większości uczniów klasy 6a ze wspomnianego ucznia, wychowawca powinien podjąć stosowne działania antydyskryminacyjne. Drugi przypadek dotyczy uczennicy klasy 4a, którą gremialnie traktowano z dystansem, czego przykładem jest chociażby to, że rówieśnicy nie chcieli z nią siedzieć w ławce. Wychowawczynie podjęła działania zmierzające do poprawy sytuacji, aby inni uczniowie nie stygmatyzowali koleżanki. W czasie lekcji wychowawczych i WF-u przeprowadzała pogadanki mające na celu wsparcie dziewczynki, pomoc w nauce, nieodrzucając jej. Na podstawie informacji uzyskanych od wychowawczynie można stwierdzić, że sytuacja uległa poprawie, a jej działania przyniosły zamierzony skutek. Żeby nie dochodziło do nadużywania słowa „dyskryminacja”, należałoby z uczniami i ich rodzicami rozmawiać na ten temat, posługując się chociażby tzw. piramidą nienawiści Gordona Allporta.

Czy w tym i poprzednim roku szkolnym podejmował/a Pan/i działania antydyskryminacyjne uwzględniając następujące przesłanki? Proszę wybrać z poniższych. [AN 34.]

(1) płeć	11	52,4%
(2) wiek	8	38,1%
(3) pochodzenie etniczne/narodowe	11	52,4%
(4) niepełnosprawność/ stan zdrowia	13	61,9%
(5) orientacja seksualna	3	14,3%
(6) kolor skóry/ rasa	11	52,4%
(7) religia	12	57,1%
(8) pochodzenie społeczne	8	38,1%
(9) status ekonomiczny	11	52,4%
(10) poglądy polityczne	4	19%
(11) inne, jakie?	0	0%
(12) nie prowadziłem/am takich działań.	3	14,3%

Typ pytania: pytanie zamknięte i otwarte

Treść pytania: Czy w tym i poprzednim roku szkolnym były prowadzone profilaktyczne działania antydyskryminacyjne? Jakie działania były podejmowane w szkole? [WN 29.]

Tab. 1c

Numer	Analiza	Cytaty
1	Jakie działania były podejmowane w szkole?	Treści realizowane w ramach edukacji wczesnoszkolnej i planu działań wychowawczych – profilaktyka, gazetki tematyczne, konkursy, zajęcia integracyjne. Działania w ramach projektu „Szkoła demokracji – szkoła samorządności”. Realizacja tematyki lekcji (język polski, historia, religia, godzina wychowawcza, WF). Indywidualne rozmowy.

Typ pytania: pytanie otwarte

Treść pytania: Proszę podać przykłady tych działań. [AN 35.]

Tab. 2c

Numer	Treść odpowiedzi
1	Pogadanki i rozmowy na temat inności.
2	Przeprowadzenie zajęć nt. osób niepełnosprawnych.
3	Pogadanki wynikające z treści programowych związane z różnicami religijnymi, nietolerancją rasową i płciową.
4	Rozmowy, czytanie tekstów, oglądanie ilustracji i bajek.
5	Wspólne rozmowy, dyskusje na temat różnic między ludźmi.
6	Rozmowy z uczniami na bieżące tematy, w których pojawiają się przejawy dyskryminacji oraz reagowanie na przejawy dyskryminacji wśród uczniów.

7	Tematy dotyczące tolerancji mają odzwierciedlenie w programie wychowawczym klasy i są realizowane zgodnie z planem.
8	Pogadanki i rozmowy na temat roli rodziny i podziału ról w rodzinie, statusu materialnego, szacunku do osób starszych, słabszych i niepełnosprawnych, zajęcia dotyczące tolerancji i akceptacji dla inności (koloru skóry).
9	Działania antydyskryminacyjne prowadzone są przy omawianiu tekstów w podręczniku oraz lektur szkolnych, najczęściej dyskutowane są stereotypy, które ujawniają się w przy prezentowaniu punktów widzenia uczniów.
10	Religia - każdy ma swoje poglądy. Status ekonomiczny – nie oceniamy ludzi po wyglądzie i zawartości portfela.
11	Prezentacja multimedialna; opowiadanie o skutkach dyskryminacji.
12	Uczniowie otrzymywali przesłanie, że wszyscy ludzie są równi poprzez: czytane teksty, omawianie sytuacji z ich życia codziennego, stosowane metody (dyskusja, drama, inscenizacja i inne), wyjścia na spektakle teatralne i wycieczki, zorganizowane zajęcia integracyjne z dziećmi niepełnosprawnymi, indywidualne rozmowy, oglądanie wytworów pracy innych ludzi i uczenie szacunku dla ich pracy.
13	Temat tolerancji i równości poruszamy z uczniami w związku z czytaniem tekstów literackimi, wiele z nich odwołuje się do problemu nietolerancji i dyskryminacji różnych grup ludzi z różnych powodów. Dyskusja na temat przeczytanego pozwala w bezpieczny sposób roztrząsać problemy i oceniać postawy bohaterów, obserwujemy także język pod kątem istnienia w nim stereotypów i sposobów ich unikania. Na przykład o problemie kolonializmu i rasizmu rozmawiamy w związku z książką "W pustyni i w puszczy", szóstkłasiści w ramach projektu planowali działania, które mogłyby się wiązać z obchodami Dnia Tolerancji w szkole.
14	Rozmowy na tematy: uczniów różnej wiary, którzy nie uczestniczą w niektórych uroczystościach szkolnych i świątecznych (świadkowie Jehowy), pomaganie i wspieranie słabszych (pomoc w odrabianiu zadań) stan zdrowia (dłuższa choroba) przynoszenie zeszytów, dziewczynki są współpartnerami w grach i zabawach na wychowaniu fizycznym, wspieranie młodszych od siebie.
15	Przeprowadzanie rozmów, prelekcji dla rodziców i uczniów w czasie zebrań oraz godzin z wychowawcą, a także w trakcie zajęć z wychowania fizycznego,
16	Realizowanie przez pedagoga szkolnego tematyki na zajęciach profilaktycznych z uczniami i lekcji z wychowanie do życia w rodzinie.
17	Przeprowadzanie konkursów, wykonywanie gazetek ściennych.
18	Rozmowy na lekcjach, pogadanki na świetlicy szkolnej, prace plastyczne na kółku plastycznym.
19	Klasy szóste zostały zaangażowane w stworzenie krótkich filmów o tematyce antydyskryminacyjnej.
20	Nie prowadziłam takich działań, ponieważ nie było takich przesłanek na moich zajęciach.

Obszar badania: Szkoła lub placówka współpracuje z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc uczniom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną.

Szkoła współpracuje z instytucjami, które świadczą poradnictwo i pomoc uczniom, zgodnie z ich potrzebami i sytuacją społeczną. Nauczyciele podczas wywiadu [WN] podali instytucje, z którymi współpracuje szkoła, oraz zakres współpracy, co obrazuje poniższa tabela (Tab. 1d). Ich zdaniem współdziałanie z wymie-

nionymi podmiotami jest adekwatne do potrzeb uczniów, ponieważ wspiera działania szkoły w zakresie gwarantowania bezpieczeństwa dzieci oraz realizacji funkcji: dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej. Dzięki tej współpracy nauczyciele dostosowują wymagania edukacyjne do potrzeb uczniów. Podnosi się poziom bezpieczeństwa dzieci. Uczniowie mają możliwość poszerzania wiedzy, zdobywania nowych doświadczeń, rozwijania swoich zainteresowań i umiejętności społecznych; biorą udział w konkursach – odnoszą sukcesy.

Typ pytań: pytania otwarte

Treść pytań: Proszę wymienić instytucje odpowiedzialne za wspomaganie dzieci i młodzieży, z którymi współpracuje szkoła. [WN 18.] Jakie działania są prowadzone w ramach tej współpracy? Czy Pani/Pana zdaniem jest adekwatna do potrzeb uczniów? Proszę uzasadnić. [WN 19.] Proszę wymienić najważniejsze korzyści, jakie odnoszą uczniowie, dzięki współpracy szkoły z organizacjami i instytucjami w lokalnym środowisku. [WN 20.]

Tab. 1d

Numer	Treść odpowiedzi	Cytaty
1	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jastrzębiu-Zdroju	wymiana informacji dotyczących uczniów badanych i uczęszczających na terapię, organizowanie warsztatów psychologicznych dla uczniów, np. „Konflikty i sposoby ich rozwiązywania”, „Uzależnienie od Internetu”, wysyłanie uczniów na badania, wspieranie nauczycieli w pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych, pomoc dzieciom z trudnościami w nauce
2	Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju	udzielanie pomocy uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji rodzinno-finansowej, dożywianie na terenie szkoły, stypendium naukowe dla dzieci, które znalazły się w trudnej sytuacji materialnej
3	Parafia rzymskokatolicka w Moszczenicy	prowadzenie scholi dziecięco-młodzieżowej przy parafii M. B. Różańcowej, przedstawienie jasełkowe dla parafian
4	Publiczne Przedszkole nr 26	organizacja Dni Otwartych dla przedszkolaków
5	władze samorządowe / Urząd Miasta Jastrzębia-Zdroju	prelekcje, np. „Profilaktyka otyłości i zapobieganie cukrzycy wśród dzieci i młodzieży”, „Zapobieganie przenoszeniu drobnoustrojów” z prezentacją oraz praktycznymi ćwiczeniami mycia rąk
6	sołtys (Sołectwo Moszczenica)	sponsorowanie nagród, fundowanie nagród książkowych dla uczniów zdolnych na koniec roku szkolnego
7	straż miejska	poznają pracę strażników miejskich
8	sąd	sporządzanie opinii szkolno-wychowawczych o uczniach
9	kurator sądowy	bieżąca współpraca – przekazywanie informacji nt. podopiecznych
10	straż pożarna	poznają pracę strażaków
11	policja	prelekcje, pogadanki

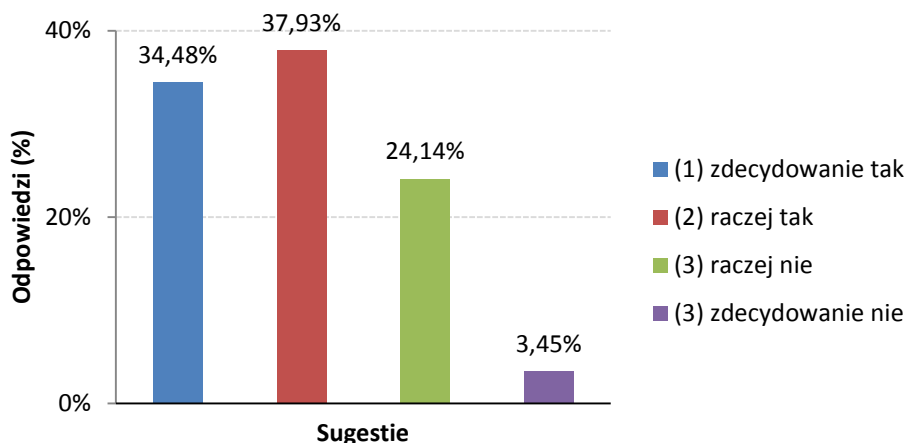
12	Miejska Biblioteka Publiczna (Filia nr 6)	zajęcia czytelnicze
13	MOS	organizowanie zawodów sportowych, osiąganie sukcesów przez uczniów
14	Gimnazjum nr 2	Dni Otwarte dla uczniów SP16 i ich rodziców
15	szkoła muzyczna	promowanie muzyki, organizowanie audycji umuzykalniających
16	Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczo-Rewalidacyjnych w Wodzisławiu Śl.	zorganizowanie zajęć integracyjnych uczniów z klasy 3a z grupą uczniów z Wodzisławia Śl.
17	inne szkoły	konkursy miejskie, międzyszkolne (plastyczne, przedmiotowe), rozwijanie swoich zdolności artystycznych, promowanie własnych osiągnięć, zdobywanie atrakcyjnych nagród
18	Galeria Historii Miasta	poszerzanie wiedzy o najbliższym otoczeniu
19	piekarnia	budzenie szacunku do pracy człowieka
20	Współpraca z Tauronem	poszerzanie wiedzy nt. oszczędzania energii

Obszar badania: W szkole lub placówce są prowadzone działania uwzględniające indywidualizację procesu edukacyjnego w odniesieniu do każdego ucznia.

Nauczyciele stosują odpowiednie formy i metody pracy uwzględniające indywidualizację procesu edukacyjnego wynikającą z rozpoznanych potrzeb i możliwości wszystkich uczniów.

Większość uczniów klas 6. (21 osób, tj. 72,4%) wyraża opinię, że mają możliwość udziału we wszystkich zajęciach organizowanych przez szkołę (Wykres 1e). Opcję „raczej nie” zaznaczyło 7 osób, a „zdecydowanie nie” – 1 osoba. Trudno jednak odnieść się do tego wyniku i na jego podstawie wysnuwać jakieś wnioski, ponieważ nieznane są przyczyny tego, że 8 osób (27,59%) „nie może uczestniczyć we wszystkich zajęciach, na których chce być”. W związku z tym wychowawcy 6-klasistów powinni spytać uczniów, co jest powodem tego stanu rzeczy – dopiero po uzyskaniu takiej informacji będzie można nad poprawą tego stanu rzeczy. Spostrzeżenia zawarte w arkuszu obserwacji zajęć przez dyrektora są zbieżne z autoanalizą nauczycieli dotyczącą indywidualizacji nauczania: nauczyciele uwzględniają indywidualne możliwości, zainteresowania uczniów i stosują odpowiednie formy i metody (Tab. 1e i Tab. 2e). Nauczyciele wykorzystują np. elementy aktywizujące, pozytywne wzmocnienie, organizują zajęcia dodatkowe dla uczniów mających problemy z przyswajaniem wiadomości i umiejętności, tworzą kółka zainteresowań., dostosowują tempo, wydłużają czas pracy dla niektórych uczniów, wspomagają uczniów potrzebujących pomocy (Tab. 3e). W celu otrzymania informacji zwrotnej od uczniów, którzy mają pewne wątpliwości odnośnie omawianych treści lub proszą o pomoc, nauczyciele wykorzystują własne środki zastępujące metodniki, używane w nauczaniu kształtującym, a dzięki temu indywidualizują proces uczenia się – nauczania.

W mojej szkole mogę uczestniczyć we wszystkich zajęciach, na których chcę być. [AMS 26.]

Wykres 1e

(1) zdecydowanie tak	10	34,48%
(2) raczej tak	11	37,93%
(3) raczej nie	7	24,14%
(4) zdecydowanie nie	1	3,45%

Typ pytania: Pytanie otwarte

Treść pytania: Jak nauczyciel indywidualizuje proces edukacyjny i jakiej grupy uczniów to dotyczy? [OZ]

Tab. 1e

Numer	Analiza
1	Zaciekawia informacją o tym, czego i po co będzie uczył się. Formułuje pytania kluczowe, wskazuje na użyteczność zdobytych umiejętności i odwołuje się do doświadczeń pozaszkolnych.

Typ pytania: Pytanie otwarte

Treść pytania: Opisz, w jaki sposób nauczyciel motywuje uczniów do aktywnego uczenia się? Jakie przynosi to rezultaty? W jakim stopniu działania nauczyciela są skuteczne? [OZ]

Tab. 2e

Numer	Analiza
1	<p>Poprzez zaciekawienie, zachęcanie.</p> <p>Na uczniów motywująco działa wybieranie do odpowiedzi poprzez losowanie (patyczki, karteczki z imionami).</p> <p>Nauczyciele dostosowują treści do możliwości i zainteresowań uczniów.</p> <p>Motywuująco na uczniów wpływają różnorodne środki dydaktyczne wykonane przez nauczyciela lub zakupione ze środków „Radosna szkoła”.</p> <p>Na lekcjach nauczyciele stawiają dodatkowe oceny lub plusy za zaangażowanie.</p> <p>Wykorzystanie świateł i kciuka do sygnalizowania poziomu osiągnięcia celów cząstkowych mobilizuje uczniów i pozwala właściwie gospodarować czasem.</p>

Typ pytania: pytanie otwarte

Treść pytania: W jaki sposób indywidualizują Państwo proces nauczania? Proszę podać przykłady. [WNO 18.]

Tab. 3e

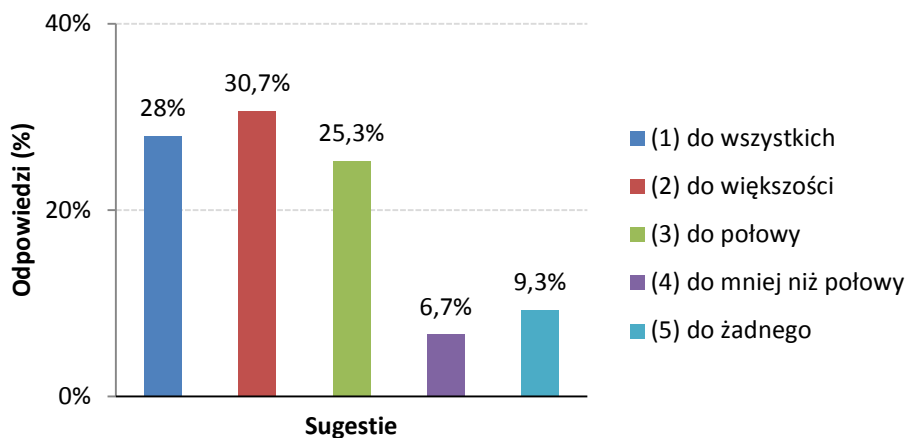
Numer	Treść odpowiedzi*
1	różnicowanie trudności zadań podczas lekcji i zadań domowych
2	zwiększenie czasu na rozwiązywanie zadań
3	organizowanie konkursów / udział w konkursach (dla chętnych)
4	zachęcanie do wykonywania dodatkowych zadań domowych
5	zadania problemowe
6	indywidualne rozmowy
7	stosowanie odpowiednich metod i form pracy
8	zdobywanie dodatkowych ocen
9	oferowanie udziału w zajęciach dodatkowych i kółkach zainteresowań
10	dostosowanie wymagań zgodnie z zaleceniami PPP
11	projekty uczniowskie
12	stosowanie metod aktywizujących
13	oceniające kształtujące

*Powtarzające się odpowiedzi nie zostały powielone.

Obszar badania: W opinii rodziców i uczniów wsparcie otrzymywane w szkole lub placówce odpowiada ich potrzebom.

W opinii większości uczniów i rodziców, wsparcie – jakie otrzymują uczniowie i rodzice w szkole – jest adekwatne do ich potrzeb. Jak wynika z badania ankietowego, w którym brało udział 166 rodziców, zdecydowana większość stwierdziła, że wsparcie otrzymywane w szkole jest zgodne z ich oczekiwaniami i potrzebami. W opinii 140 osób (84%) wychowawcy służyli im radą i udzielali pomocy (Wykres 5f), o pozostałych nauczycielach w taki sam sposób wypowiedziały się 132 osoby (80%) (Wykres 4f). Około 10% rodziców nie widzi potrzeby zwracania się o wsparcie, tyle samo ankietowanych zaznaczyło opcję, że pomoc uzyskują „od czasu do czasu”. W opinii 44 osób (58,7%) z klas 4. i 5. nauczyciele gremialnie lub w większości dają do zrozumienia, że wierzą w możliwości swoich uczniów (Wykres 1f). Natomiast w klasach 6. w podobnym tonie wypowiedziało się 13 osób (44,83%) (Wykres 2f). Co ciekawe, 18 (62%) tychże 6-klasistów słyszało od swoich nauczycieli, że mogą się nauczyć nawet trudnych rzeczy (Wykres 3f). Wynikałoby z tego, iż niektórzy uczniowie nie wyczuwają „wiary w ich możliwości” w słowach „(...) możesz nauczyć się nawet rzeczy trudnych”.

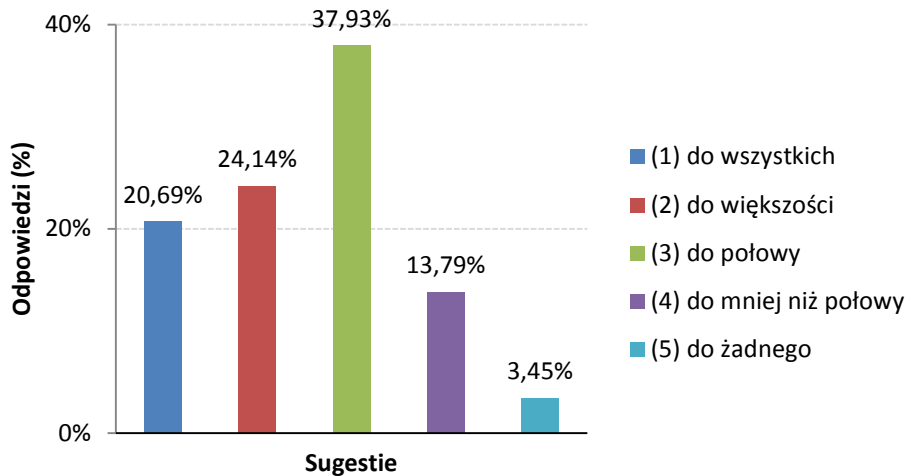
Nauczyciel dał mi do zrozumienia, że wierzy w moje możliwości. [AMD 21.]

Wykres 1f

(1) do wszystkich	21	28%
(2) do większości	23	30,7%
(3) do połowy	19	25,3%
(4) do mniej niż połowy	5	6,7%
(5) do żadnego	7	9,3%

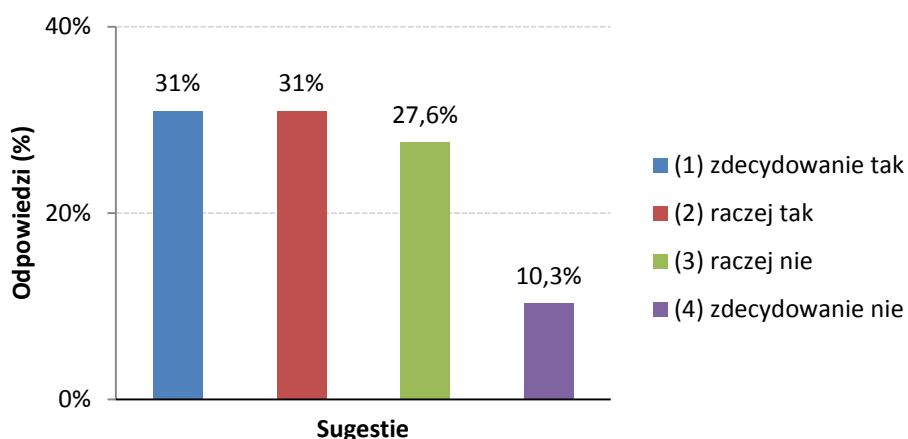
Czuję, że nauczyciel wierzy w moje możliwości. [AMS 7.]

Wykres 2f

(1) do wszystkich	6	20,69%
(2) do większości	7	24,14%
(3) do połowy	11	37,93%
(4) do mniej niż połowy	4	13,79%
(5) do żadnego	1	3,45%

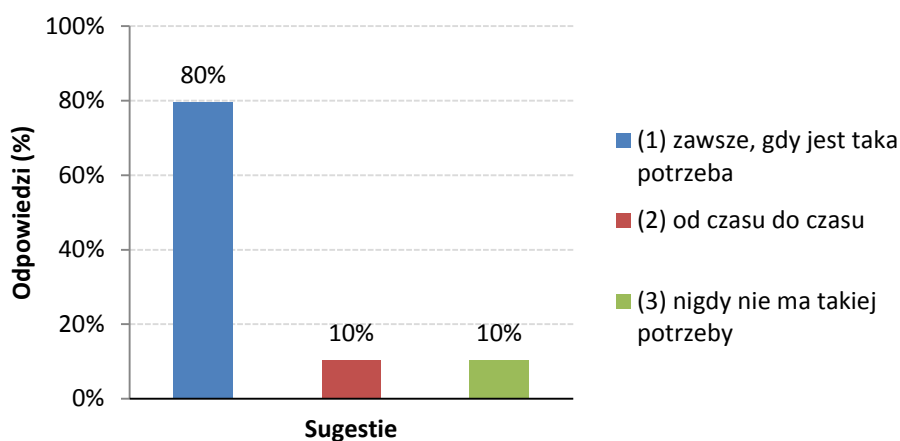
Nauczyciele mówią mi, że mogę się nauczyć nawet trudnych rzeczy. [AMS 21.]

Wykres 3f

(1) zdecydowanie tak	9	31%
(2) raczej tak	9	31%
(3) raczej nie	8	27,6%
(4) zdecydowanie nie	3	10,3%

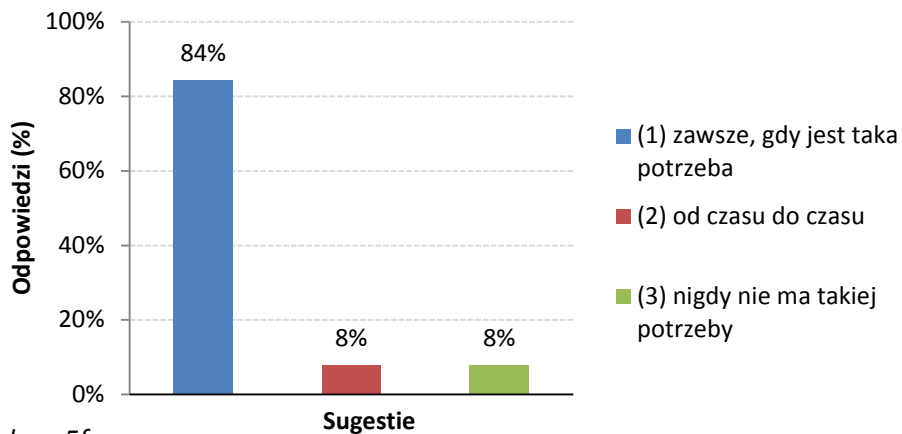
Nauczyciele uczący moje dziecko, służą mi radą i wsparciem w sytuacjach trudnych dla mojego dziecka. [AR 4.]

Wykres 4f

(1) zawsze, gdy jest taka potrzeba	132	80%
(2) od czasu do czasu (zdarzało się, że pomimo potrzeby nie otrzymaliśmy wsparcia)	17	10%
(3) nigdy nie ma takiej potrzeby	17	10%

Wychowawca służy mi radą i wsparciem w sytuacjach trudnych dla mojego dziecka. [AR 5.]

Wykres 5f

(1) zawsze, gdy jest taka potrzeba	140	84%
(2) od czasu do czasu (zdarzało się, że pomimo potrzeby nie otrzymaliśmy wsparcia)	13	8%
(3) nigdy nie ma takiej potrzeby	13	8%

ZAŁĄCZNIKI

Wzory ankiet:

<http://www.seo2.npseo.pl/>

- Narzędzia ewaluacji dostępne w części dyrektorskiej platformy SEO
- Kwestionariusz ankiety dla nauczycieli
- Kwestionariusz ankiety dla rodziców
- Kwestionariusz ankiety dla uczniów "Mój dzień"
- Kwestionariusz ankiety dla uczniów "Moja szkoła"
- Scenariusz wywiadu z zespołem nauczycieli uczących w jednym oddziale
- Scenariusz wywiadu grupowego z nauczycielami
- Scenariusz wywiadu z uczniami klas I-III (szkoła podstawowa)
- Arkusz obserwacji zajęć